

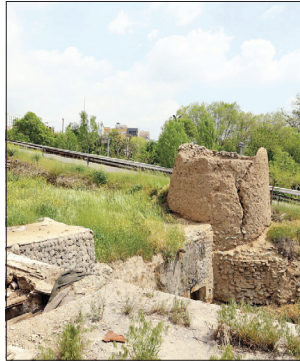
گردشگری صفوی در پایتخت

وقتی شاه طهماسب صفوی دستور داد دور تا دور تهران بارویی برای محافظت از شهر بسازند، سنگ بنای شکل گیری تهران به شکل امروزی گذاشته شد. از بناهای تاریخی گرفته تا بقعه‌های امامزادگان، مساجد، کاروانسراها و پل‌های تاریخی، معماری ویژه صفوی با آینه‌کاری، آجرکاری، گچبری، کاشی‌کاری، حجاری، منبت‌کاری و نقاشی فاخر در همه این جاذبه‌های گردشگری خودنمایی می‌کند. در «روز هفتم» این شماره سراغ یادگارهای به‌جا مانده از دوره صفویه در تهران رفته‌ایم و از برخی آثار تاریخی ماندگار این دوران در شهرهای مختلف گفته‌ایم.

آسیاب کهک

در وقتنامه آسیاب، تاریخ‌وقف معرفی آن ۱۲۶۰هجری قمری نوشته و ثبت شده است. زمان ساختش دوران صفویه

نشانی خیابان مرزداران خیابان لادن

آسیاب وقفی بین ساختمان‌های تازه‌ساز

آسیاب کهک سال ۱۳۸۴ با تعداد آثار باقیمانده دوره صفویه با شماره ۱۳۷۳۱ در فهرست آثار ملی کشور به ثبت رسید. بخش باقیمانده از روستای محمودآباد که به روستای آسیاب کهک بیشتر معروف شده، بوستان انارستان است. باغ پر از انار سمت راست آسیاب کهک متعلق به صاحب آسیاب بوده که هنوز تعدادی از درختان کهنسال آن زنده‌اند. از آسیاب کهک فقط بنای آجری کوچکی باقی مانده است. امیررضا فریدنویسنده کتاب «تهران من» که به آثار تاریخی پرداخته در این کتاب نوشته است: «مهرنوش خانم خواهر لطفعلی‌خان فراش‌باشی در وقتنامه‌اش، زمین را به همراه آسیاب وقف می‌کند. در آمد آسیاب صرف فقرا، سادات و غیرسادات، تعزیه‌داران سیدالشهدا و سائر معصومین می‌شود.» هرچند بخش زیادی از این آسیاب تاریخی که تا سال ۱۳۵۳ هم فعال بود، حالا تخریب شده اما تماشای آن مین بافت مدرن شهری و ساختمان‌های تازه‌ساز خالی از لطف نیست.

قدمت بسیاری از آثار تاریخی تهران به دوران صفوی می‌رسد

سفر به یادگارهای تاریخی صفویه در پایتخت

بازار تهران

معرفی هرچند توسعه بازار بزرگ تهران و ساخت بخش‌های زیادی از آن در دوره قاجار اتفاق افتاد اما سنگ بنای آن در دوره صفویه گذاشته شد.

نشانی	خیابان ۱۵ خرداد، تقاطع خیابان امام خمینی (ره)
ایستگاه اتوبوس	خیام
ایستگاه مترو	مترو ۱۵ خرداد
امکانات	مسجد، رستوران، سرویس بهداشتی

یادگار سفرهای شاه طهماسب

در زمان شاه طهماسب صفوی کل مساحت تهران فقط ۶هزار مترمربع بود. شاه طهماسب صفوی که برای زیارت حضرت عبدالعظیم (ع)، از قزوین به تهران می‌آمد، در جریان این رفت‌وآمدها به تهران علاقه‌مند و توجهش به تجارت در بازار بیشتر شد. محله بازار هم بعد از حصار کشی دور تهران به وجود آمد. بازار بزرگ تهران حالا قطب اقتصادی کشور است و پاراسته‌ها، بازارچه‌ها و تیمچه‌های متعدد، مقصد گردشگران داخلی و خارجی است.

حمام قبله

معرفی حمام قبله بعد از حصار کشی دور تهران در دوران شاه طهماسب صفوی، توسط خواهرش در بازارچه نایب السلطنه ساخته شد.

نشانی	چهارراه سیروس، بازارچه نایب السلطنه
ایستگاه اتوبوس	چهارراه
ایستگاه مترو	مترو ۱۵ خرداد
امکانات	سرویس بهداشتی، بوفه

حمام تاریخی بازارچه

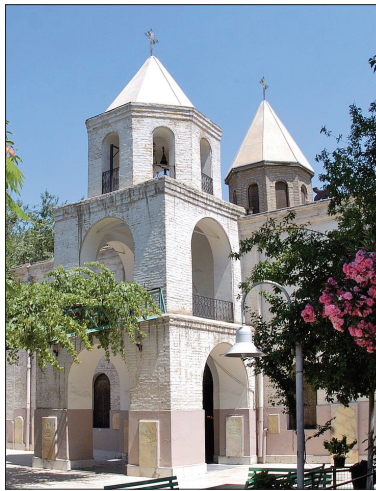
حمام قبله که به حمام خانم هم معروف است، در یک‌مهر ۱۳۸۲ با شماره ۱۰۴۱۱ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسید. ساختمان حمام در سال‌های مختلف بارها مورد بازسازی و مرمت قرار گرفته است. نکته جالب اینکه این حمام قدیمی همچنان کاربری خود را حفظ کرده و سنگی قدیمی بر سردر آن، قدمت این بنای تاریخی را نشان می‌دهد.

کلیسای گئورگ مقدس

معرفی کلیسای سورپ گئورگ، مربوط به اواخر دوره صفوی است که از یک نمازخانه ساده در سال ۱۲۱۴ شمسی (۱۸۳۵ میلادی) تبدیل به کلیسا شد.

نشانی	خیابان وحدت اسلامی، بازارچه
ایستگاه اتوبوس	شاپور
ایستگاه مترو	مترو ۱۵ خرداد
امکانات	سرویس بهداشتی

قدیمی‌ترین کلیسای تهران

ساختمان کلیسا با آجر بنا شده و معماری ویژه‌ای دارد. نمازخانه کلیسا با طاق بلند، ردیف ستون‌ها، یک دهانه طاق چشمه در وسط و دو دهانه در نزدیکی آن، نقشه کلیساهای دوره ساسانی را دارد. سنگ‌قبرهای عمودی در دیوارهای کلیسا نشان می‌دهد این مکان قبلاً آرامستان ارمنه بوده است. بازدید از این جاذبه تاریخی نیازمند هماهنگی قبلی است.

کاخ گلستان

معرفی از دوره صفویه نخستین سنگ بنای کاخ گلستان در تهران گذاشته و در دوره زندیه بخش‌هایی به آن اضافه شد. این اثر در تیر ۱۳۹۲ در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شد.

نشانی	خیابان ۱۵ خرداد، قسمت شمالی میدان ارگ
ایستگاه اتوبوس	میدان ارگ
ایستگاه مترو	مترو ۱۵ خرداد
امکانات	سرویس بهداشتی، فروشگاه محصولات هنری، کافه

چنارستان و ارگ سلطنتی

در سفرنامه‌های جهانگردان انگلیسی، از چهارباغ و چنارستانی در داخل حصار شاه‌طهماسبی و در زمان شاه عباس یکم صفوی در تهران یاد شده که همین کاخ گلستان فعلی است. ارگ سلطنتی در محل کاخ گلستان توسط آخرین شاه صفوی هم برای دیدار با سفیران عثمانی استفاده شد. به این مجموعه تاریخی بعدها در دوره قاجار معماری ویژه و تزئینات فاخری اضافه شد که هنوز با برجاست. شمس‌العماره به عنوان نخستین بنای مرتفع پایتخت هم در همسایگی این کاخ است.

تکیه و مدرسه خانم

معرفی نخستین بنایی که پس از تکمیل باروی شاه طهماسب در تهران ایجاد شده تکیه و مدرسه خانم است که برحسب امر خواهر شاه طهماسب بنا شده است.

نشانی	چهارراه سیروس، بازارچه نایب السلطنه
ایستگاه اتوبوس	عودلاجان
ایستگاه مترو	مترو بهارستان
امکانات	ندارد

نخستین تکیه پایتخت

از مجموعه چند اثری که به همت خواهر شاه طهماسب ساخته شده، فقط تکیه و حمام باقی است اما مدرسه خانم در حمله افغان‌ها به تهران خراب شد. بعد صاحب دیوان در جای آن حسینیه‌ای بنا کرد که اکنون مدرسه‌ای معروف به فرهنگ در همان محل واقع شده است. موقوفات مربوط به این تکیه عبارت است از سه باب دکان، مسجد، گذر و حمام خانم و تکیه به مساحت ۲۰۰ متر در عودلاجان. می‌توانید در این محله قدیمی، از بقایای یادگارهای خواهر پادشاه صفوی بازدید کنید.

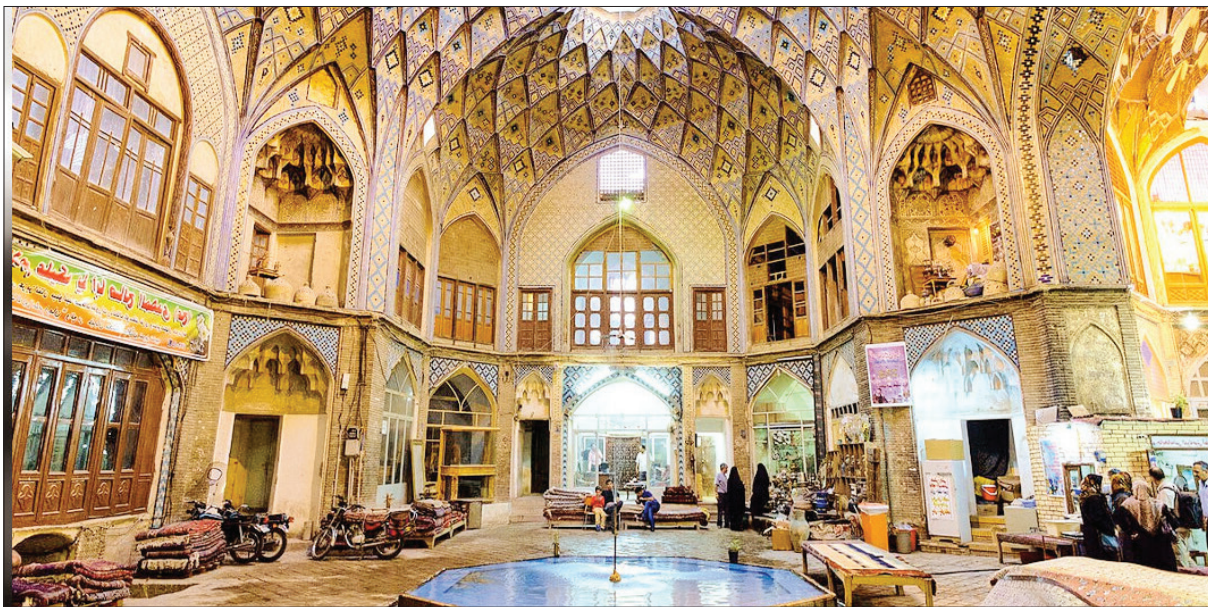

حسینیه زنگان

● نشانی: زنگان، خیابان فردوسی، حسینیه اعظم

معرفی: حسینیه اعظم زنگان، یکی از مهم‌ترین جاذبه‌های گردشگری مذهبی ایران در ماه محرم است که در دوران حکومت صفویان ساخته شد. دسته عزاداری آن به‌عنوان بزرگ‌ترین تجمع عزاداری امام حسین (ع) در ایران شناخته می‌شود که به یاد و احترام حضرت عباس (ع) برگزار می‌شود. موزه مردم‌شناسی زنگان یا رختشوی خانه، بازار سنتی زنگان به عنوان طولانی‌ترین بازار سرپوشیده ایران با ۸ راسته و هزار حجره، گرمابه حاج‌داداش که به سفره‌خانه تبدیل شده، مجموعه تفریحی ائل داغی، مسجد جامع زنگان ومسجد خانم برخی از جاذبه‌های دیدنی در اطراف حسینیه اعظم هستند.

✓ **تلوچه دولفقاری** شاه طهماسب اول بود که برای نخستین بار دور تا دور تهران حصار کشید و با ساخت باروهای اطراف شهر، سنگ بنای نخستین دروازه‌ها را در تهران گذاشت. نزدیکی تهران به قزوین که آن زمان پایتخت صفویان بود و وجود باغ‌ها و شکارگاه‌های فراوان اطراف شهر باعث شد توجه صفویان بیشتر از قبل به تهران جلب شود و بسیاری از تاریخ‌نویسان معتقدند تهران بعد از ساخت حصار صفوی بود که تهران شد.

میدان ارگ

معرفی میدان ارگ بخش باقی‌مانده از فضای بین حندق و ورودی تاریخی است که در زمان شاه طهماسب درون حصار صفوی ساخته شد.

نشانی	خیابان ۱۵ خرداد، بعد از ورودی بازار بزرگ تهران
ایستگاه اتوبوس	گلوبندک
ایستگاه مترو	مترو ۱۵ خرداد
امکانات	نیمکت، مسجد، بوفه

قدیمی‌ترین میدان شهر

میدان ارگ به‌عنوان قدیمی‌ترین میدان پایتخت، به دلیل وجود توب‌های جنگی مثل توپ مروارید، به توپخانه هم مشهور بود. بعدها در دوره قاجار توب‌های این میدان به جز توب مروارید، به میدان سپه منتقل شد. میدان ارگ فعلی در مرکز بافت تاریخی تهران واقع و با بناهایی مانند کاخ دادگستری و ایستگاه رادیو احاطه شده است. بعد از ورودی اصلی بازار بزرگ تهران، می‌توانید این میدان تاریخی را که حالا میدان ۱۵ خرداد نام گرفته، ببینید.

● ویژه‌نامه روز پنجشنبه
● ۱۲ مهر ۱۴۰۳
● شماره ۵۵

یخچال ترشینه اسلامشهر

این یخچال که در دوران صفویه در اسلامشهر ساخته شده، در تاریخ ۲ بهمن ۱۳۸۲ با شماره ثبت ۱۰۸۰۷ به‌عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

نشانی اسلامشهر، بخش چهارده‌انگه، روستای ترشینه

یادگار نیکوکاران

در گذشته ساکنان مناطق کویری و حاشیه کویر به دلیل شرایط خاص جغرافیایی همواره دچار کمبود آب و گرمای شدید هوا بوده‌اند. به همین دلیل افراد نیکوکار تلاش می‌کردند در این مناطق، یخچال‌هایی ساخته شود. یخچال ترشینه در مجاورت تهر روستای ترشینه اسلامشهر واقع شده است. علت نامگذاری این روستا و یخچال هم خواندنی است. عده‌ای از ساکنان روستا می‌گویند در گذشته روزهای شنبه آب قنات به کشتوکار اهالی روستا می‌رسید و محصولاتشان آبیاری می‌شد. بعضی از اهالی هم به خاطر دارند که تا چند سال پیش زمین‌های روستا پر بود از انبه‌های ریزش‌ش و می‌گویند نام اینجا ترش‌انبه بوده که در گویش‌های محلی به ترشینه تغییر پیدا کرده است.

بزرگ‌ترین

یخچال طبیعی استان

۴۶۰ متر مربع مساحت و ۲۰۰ متر مربع زیربنای یخچال تاریخی ترشینه است. تپه‌طلا و یخچال ترشینه در دوران صفویان برو و بیسای زیادی داشته و از این دوران به‌جا مانده است. سسنگفرش اطراف یخچال با حصار کشی محصور شده و ۲ در کوتاه در دوسوی آن قرار گرفته است. مخروط آجری یخچال، رنگی روشن دارد و گذر زمان خشت و آجرهای خام رویه آن را تخریب نکرده است. شدید، از گوجه‌خام‌های باغفا و بقایای تپه طلا هم بازدید کنید.